

Dyrøy kommune

Plan for forebygging av omsorgssvikt og atferdsvansker

Temaplan

Vedtatt i KS 30.04.25

Tittel	Plan for forebygging av omsorgssvikt og adferdsvansker
Utgitt:	2025
Utgitt av:	Dyrøy kommune
Oppdragsgiver:	Dyrøy kommune
Kontakt:	Kommunalsjef Tommy Mikkelsen
Postadresse:	Tverrveien 1, 9311 Brøstadbotn
Prosjektleder / forfatter:	Ragnvald Storvoll i samarbeid med kommunalsjef Tommy Mikkelsen og kommunalsjef Karl Johan Olsen
Utgitt i samarbeid med:	Nordavind Utvikling AS

Innholdsfortegnelse

1.0	Innledning	4
DEL 1	OVERORDNA DEL	6
2.0	Bakgrunn for planen	6
2.1	Formål med planen	7
2.2	Nasjonale føringer	7
2.3	Barnets beste og FN sine bærekraftsmål	8
2.4	Taushetsplikt og opplysningsplikt.....	9
2.5	Teoretisk kunnskapsgrunnlag.....	9
2.5.1	Beskyttelsesfaktorer	9
2.5.2	Risikofaktorer	10
DEL 2	DYRØY KOMMUNE	10
3.1	Innledning	10
3.2	Kunnskapsgrunnlag og analyse.....	11
3.2.1	Styrker	11
3.2.2	Utfordringsbildet	12
4.0	Oppvekst	14
4.1	Barnehage	14
4.2	Skole	14
4.3	SFO	15
4.4	Miljøterapeut skole.....	15
4.5	Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT).....	15
5.0	Helse.....	15
5.1	Helsestasjon og skolehelsetjenesten	16
5.2	Barne- og ungdomspsykiatri (BUP)	17
5.3	Kommunepsykolog.....	17
5.4	Folkehelsekoordinator.....	18
5.5	Fysioterapitjenesten.....	18
5.6	Flyktningetjenesten	18
5.7	Barnevernstjenesten	19

5.8	NAV	19
5.9	Politi	20
5.10	Krisesenteret	20
6.0	Kultur	20
6.1	Kulturskole.....	20
6.2	Ungdomsklubb	21
6.3	Ungdomsråd	21
6.4	Folkebibliotek	22
6.5	Frivillig sektor	22
7.0	Uteseksjonen.....	23
8.0	Ungdom og ungdomsmedvirkning.....	23
DEL 3	TILTAKSDEL	25
9.0	Tiltak for å oppnå trygge og robuste barn og unge.....	25

1.0 Innledning

1. januar 2023 tråtte den nye barnevernsloven i kraft. § 15-1 krever at kommunen har en forebyggende plan for det forebyggende arbeidet i kommunen. Her beskrives kommunens ansvar for å forebygge omsorgssvikt. Planen for Dyrøy kommune skal beskrive målene for det forebyggende arbeidet, hvordan arbeidet skal organiseres og fordeles mellom etatene i kommunen og hvordan de skal samarbeide¹. Videre er denne planen en del av internkontrollen og skal beskrive rutiner og prosedyrer².

I Dyrøy kommune har det vært jobbet systematisk i ca 1 års tid for å utvikle en god forebyggende plan for Dyrøy kommune. Mange parter er involverte for å skape et tydelig eierskap og ansvar for gjennomføring. Høsten 2024 legges planen ut på høring før den vedtas politisk. Planen består hovedsakelig av tre deler.

- ✓ Del en er en overordna del med bakgrunn, formål og nasjonale føringer. I tillegg forankres planen i FNs bærekraftsmål og ei teoretisk forankring.
- ✓ Del to bygger på kunnskapsgrunnlaget for Dyrøy kommune. Her framkommer styrker og utfordringer, i tillegg til en kort beskrivelse av tjenestene slik de er pr 2023/2024.
- ✓ Del tre er tiltaksdelen. Denne er videre organisert i tre deler, tiltak for aldersgruppa 0-6 år, 6-13 år og 13-18 år.

Den nye barnevernsreformen gir kommunene et større ansvar for arbeidet med forebygging og tidlig innsats. Den gir også kommunene et økt finansieringsansvar for barnevernstiltak gjennom fullt økonomisk ansvar for ordinære fosterhjem, samt økte egenandeler for bruk av spesialiserte fosterhjem, institusjon og akuttiltak. Egenandelen for spesialiserte hjelpetiltak har gått ned. Dette er økonomiske incentiver som ber kommunene prioritere arbeidet med forebygging og tidlig innsats.

I denne planen er det omsorgssvikt og adferdsvansker definert ut fra følgende³:

«Omsorgsgiver påfører barnet fysisk eller psykisk skade eller forsømmer det så alvorlig at barnets fysiske og/eller psykiske helse og utvikling er i fare».

Atferdsvansker refererer til vedvarende opposisjonell, aggressiv og/eller destruktiv eksternaliserende atferd som er tydelig utenfor atferd som vurderes som sosialt akseptabelt. Selv milde atferdsvansker kan utgjøre en stor utfordring for det enkelte barn, familier, skolekamerater, lærere og samfunnet for øvrig. Atferdsvansker hos barn utgjør en risikofaktor for utvikling av psykiske, fysiske og sosiale problemer blant ungdom og voksne.

¹ Barnevernloven § 15-1

² Kommuneloven § 25-1

³ Bufdir.no

I den nye planen er det lagt vekt på forebyggende tiltak for barn og unge 0-18 år i Dyrøy kommune. Selv om det ikke er utviklet en egen tiltaksdel for gravide og barn før de blir født, er også dette et viktig anliggende i arbeidet. Tidlig innsats er hovedmålet i den nye oppvekstreformen: «Flere barn skal få rett hjelp til rett tid der de bor». Hovedmålet til Dyrøy kommune er at alle barn skal vokse opp i trygge omgivelser og ha en god og trygg oppvekst. Denne planen skal bidra i dette perspektivet. Innsats for å sikre at barn og unge har gode oppvekstsvilkår er avgjørende for å forebygge frafall fra skole, kriminalitet, rusproblemer, psykiske vansker og dårlig fysisk helse.

Forebyggende plan for barn og unge er et verktøy for alle som jobber med barn, unge og deres familier. Det skal både gi en oversikt over det forebyggende arbeidet slik det er i dag, samtidig som det peker ut videre satsningsområder. Tverrfaglig innsats for å oppnå målsetningene er viktig. I tillegg ligger det noen forventninger til voksne som er engasjerte i lag og foreninger om å bidra til å nå de mål og tiltak som er beskrevet i planen.

Forebyggende plan for Dyrøy kommune 2024-2027 legges fram for vedtak i Dyrøy Kommunestyre høsten 2024.

DEL 1 OVERORDNA DEL

2.0 Bakgrunn for planen

Barnevernsreformen gjelder fra 01.01.22, og gir kommunene økt ansvar på barnevernsområdet. Målene med reformen er at kommunen skal styrke arbeidet med forebygging, tidlig innsats og samhandling. Hjelpen skal også bli bedre tilpasset barn og familiens behov. Målene med reformen kan bare bli nådd gjennom endringer i hele oppvekstsektoren, og reformen blir beskrevet som en oppvekstreform.

Hovedmål: Flere utsatte barn og familier skal få den hjelpen de trenger på et tidlig tidspunkt. Gjennom god og samordnet innsats vil en øke livskvaliteten til barn og familier, og en vil redusere tallet på unge som havner i utenforskap.

Tidlig innsats med tiltak som er godt tilpasset behov til barn, ungdom og familier er først og fremst en investering i innbyggernes velferd, men må også sees på som en investering som kan spare kommunen for mer inngripende og kostbare tiltak senere.

Etter lovendring av 01.01.22 er ansvaret til kommunen for forebygging tydeliggjort, og det blir stilt krav til at kommunestyret vedtar en plan for dette arbeidet⁴.

§ 3-1. Kommunens og barneverntjenestens forebyggende virksomhet

Kommunen skal fremme gode oppvekstsvilkår gjennom tiltak for å forebygge at barn og unge utsettes for omsorgssvikt eller utvikler atferdsvansker. Kommunen skal sørge for å samordne sitt tjenestetilbud til barn og familier.

Kommunestyret selv skal vedta en plan for kommunens forebyggende arbeid etter første ledd. Planen skal beskrive hva som er målene for arbeidet, hvordan arbeidet skal organiseres og fordeles mellom etatene i kommunen, og hvordan etatene skal samarbeide.

I tillegg til at planen skal være et viktig bidrag for at kommunen arbeider forebyggende og at kommunens innbyggere opplever tidlig innsats og koordinerte tjenester, skal også brukermedvirkning stå sentralt. Innbyggernes ressurser mobiliseres, og de skal oppleve å være aktive samarbeidsparter i hele prosessen.

⁴ Jf. Barnevernsloven § 3-1

2.1 Formål med planen

Formål med plan for forebygging – barn og unge er å:

- Ha et verktøy for å sikre forpliktende innsats fra kommunen for å samordne kommunens forebyggende tjenestetilbud til barn og familier slik at det gis bedre og tidligere hjelp.
- Beskrive målene for arbeidet, kommunens organisering, og hvordan kommunen samlet, og de enkelte etater, samhandler for å sørge for at barn, unge og familier får den hjelpen de trenger så snart risiko eller utfordringer er identifisert.
- Fremme tankesettet “Forebygge fremfor å reparere”.
- Bidra til å oppfylle FNs bærekraftsmål, særlig mål 1, 3, 4, 10 og 17.

2.2 Nasjonale føringer

Det er mange nasjonale føringer gjennom Stortingsmeldinger, utredninger og lovendringer som bygger opp under behovet for en helhetlig oppvekstplan. Stortingsmelding 6 om tidlig innsats og inkluderende fellesskap og Stortingsmelding 2 - Likeverdsreformen har ført til flere lovendringer som handlingsplikt når det oppstår bekymring for et barn, samarbeidsplikt for instanser som arbeider med barn og unge.

Velferdstjenesteloven gir pålegg om samarbeidsplikt når det er nødvendig med helhetlige og koordinerte tjenester, og dette er nå også forankret i alle særlovene. Opplæringsloven og helselovgivningen setter krav til handlingsplikt når det oppstår uro for et barn eller ungdom, og barnevernsloven setter krav til planer for forebygging og organisering av samarbeidet mellom instansene.

I tillegg peker Perspektivmeldinga fra 2019 på behovet for ny praksis, de demografiske endringene kombinert med et voksende utenforskap gjør det nødvendig å tenke nytt for å løse framtidens utfordringer. Det blir flere eldre, men stadig færre i arbeidsfør alder til å ta seg av de eldre, og det vil bli mangel på kompetanse i de fleste sektorer. Derfor må både kommuner og lokalsamfunn gjøre en innsats for å lykkes med livsmestringsoppdraget slik at en større del av befolkningen kommer i utdanning og arbeid.

Rammeplan for barnehage og Fagfornyelsen for skole har gitt tydelige føringer på at livsmestring skal vektlegges og at aktiviteter skal være både meningsfylte og praksisnære. Lek og læring skal gå hand i hand. I tillegg har vi fått ny rammeplan for SFO. Det er og en forskrift som er konkret på innholdet. SFO er nå tydelig definert som en del av skolen, rektor har øverste ansvar, og tilsette og barn i SFO skal følge de verdier og satsinger som gjelder for skolen.

Målet er at SFO skal være en arena der barn opplever helhetlig utvikling og læring, og at alle barn blir en del av et inkluderende miljø. Det blir da viktig at både skole og støttetjenester ser på det som en mulighets arena, og at SFO er en plass der de kan leke, skape, utforske og mestre.

De ulike nasjonale føringene sier likevel lite om hvordan kommunen skal arbeide, det må den enkelte kommune i stor grad utarbeide selv. Det blir laget noen nasjonale rettleidere som kan være til god hjelp, likevel må en konkretisere dette ytterligere og tilpasse til lokale forhold.

Denne planen har ei plassering i planhierarkiet som en temaplan. Det vil si at den legger tydelige føringer for hvordan en skal gjennomføre arbeidet, samtidig som den enkelte virksomhet må gjøre det tydelig for sine tilsatte hvordan hver enkelt skal arbeide.

2.3 Barnets beste og FN sine bærekraftsmål

Alle kommuner er pliktige til å arbeide etter FN sine konvensjoner og mål.

Barnekonvensjonen sier at alle vedtak som gjelder barn skal ha «en barnets beste» – vurdering. Dette er vi også forpliktet til gjennom Grunnloven, og da må en oppvekstplan ha dette. I ei slik vurdering ligger også barnets stemme og retten til medvirkning. Derfor ønsker en ha med barn og unge i å utarbeide planen.

Kommunene er og forpliktet til å arbeide etter FN sine bærekraftsmål. I denne sammenhengen er det følgende mål som blir dekket av planen:

2.4 Taushetsplikt og opplysningsplikt

I samarbeid med oppvekstreformen er det viktig at både foresatte og alle som arbeider med barn og unge har nok kjennskap til barnet til å gjøre en god jobb. Når en skal vurdere om det er taushetsplikt som gjelder eller informasjonsplikten, må en ta et «barns beste» – blikk og tenke på hva den voksne trenger å vite for å være en god forelder eller en god ansatt som skal lykkes i arbeidet. Lovverket er nå tydelig på at taushetsplikt ikke skal være til hinder for god samhandling til barnets beste.

2.5 Teoretisk kunnskapsgrunnlag

En plan for forebygging av omsorgssvikt og atferdsvansker bør baseres på kunnskap om hva som øker risikoen for omsorgssvikt og hva som beskytter barn og unge fra denne risikoen. Som et fundament i arbeidet er det teoriske grunnlaget knyttet opp til ny forskning⁵.

Det er et viktig mål at vi har en kunnskapsbasert tilnærming som bidrar til å endre tankesett;

- Fra tjenestefokus til behovsfokus.
- Fra tegn og signaler til kunnskap om risikofaktorer.
- Tidlig innsats og ressursprioritering (etter modell fra J. Heckman).
- Hvordan hjelpetiltak kan organiseres ut fra å redusere risiko og styrke beskyttelse.

Å ha en felles kollektiv forståelse av hva forebygging er, vil være avgjørende: **Forebygging er å styrke beskyttelsesfaktorene og redusere risikofaktorene.**

2.5.1 Beskyttelsesfaktorer⁶

1. Aldersadekvat fungering på samtlige kompetanseområder:
- Kognitiv / språk - Atferd / moral - Emosjonelt - Sosialt - Motorisk.
2. En venn. Tilhørighet til et sosialt fellesskap.
3. En fritidsinteresse før 8 år. Vi må hjelpe alle barn til å finne noe de liker å gjøre, slik at de fra 8-års alder har en hobby, en fritidsinteresse – og kan oppleve mestringsfølelse.
4. Sosial tilpasning. Hjelp til å tilpasse seg godt til barnehage og skole, slik at barnet sosialiseres inn i gode rutiner, godtar grensesetting, er sosialt inkludert og har gode skolefaglige prestasjoner.
5. God foreldreomsorg. God omsorgsutøvelse.

⁵ Øyvind Kvello har doktorgrad i utviklingspsykologi og er forsker ved RBUP Øst og Sør, professor II i psykologi ved Universitetet i Tromsø, Norges Arktiske Universitet og har bistillinger ved barnevernspedagogutdanningen ved Høgskolen i Harstad og ved barneverntjenestene i Stavanger og Malvik.

⁶ Kvello, 2023

6. Foreldrene er godt integrerte i samfunnet og er i jobb / utdanning, har en god fungering og har et sosialt nettverk.
7. Positivt selvilde innen 10-års alderen. Den positive 10-åringen har mestringstro, er lett å like og søker det sosiale.

2.5.2 Risikofaktorer ⁷

1. Skadelige omsorgsformer.
2. Alvorlige krenkelser.
3. Emosjonell utilgjengelighet/fjernhet hos foresatte.
4. Rusmiddelbruk.
5. Alvorlige former for psykiske lidelser.
6. Utviklingsvansker som ikke blir forstått og hjulpet.
7. Skadelig psykososialt miljø i barnehage og skole.
8. Levekårsutfordringer (mangler i boligforhold, relativ fattigdom, multistressende miljø).

DEL 2 DYRØY KOMMUNE

3.1 Innledning

Flere virksomheter, tjenester, lag og foreninger er alle gode bidragsytere for å forebygge atferdsvansker og omsorgssvikt hos barn i Dyrøy. Barnehager og skoler er våre viktigste arenaer for forebygging på alle nivå. Gode lek- og læringsmiljø med kompetente voksne bidrar til en grunnleggende trygghet, livsmestring og tilhørighet.

Tidlig innsats er hovedmålet i den nye oppvekstreformen: «Flere barn skal få **rett hjelp** til **rett tid** der de bor.» Hovedmålet til Dyrøy kommune er at alle barn skal vokse opp i trygge omgivelser og ha en god og trygg oppvekst. Denne planen skal være behjelpelig med dette.

Innsats for å sikre at barn og unge har gode oppvekstsvilkår er avgjørende for å forebygge frafall fra skole, kriminalitet, rusproblemer, psykiske vansker og dårlig fysisk helse.

Forebyggende plan for barn og unge er et verktøy for alle som jobber med barn, unge og deres familier. Det skal både gi en oversikt over det forebyggende arbeidet slik det er i dag, samtidig som det skal peke ut videre satsningsområder. Tverrfaglig innsats for å oppnå målsetningene er viktig. I tillegg ligger det noen forventninger til voksne som er engasjerte i lag og foreninger om å bidra til å nå de mål og tiltak det arbeides mot.

Dyrøy kommune har en lang erfaring med tverrfaglig arbeid mellom sektorene. Jevnlige møter i Tverrfaglig forum (stor og liten gruppe) har bestått av ulike ansatte fra ulike etater som har arbeidet med barn og unge, der fokus har vært samhandling mellom sektorene. I

⁷ Kvello, 2023

tillegg er kommunen deltakende i region indre Midt-Troms der arbeid med tidlig innsats og forebygging gjennom Kompetanseløftet har vært sentrale tiltak. Ansatte fra kommunen har blant annet deltatt i kompetanseutviklingstiltakene; nevtroutviklingsforstyrrelser og adferdsvansker og språkvansker, lese – og skrivevansker.

3.2 Kunnskapsgrunnlag og analyse

Arbeidet med innsamling av kunnskapsgrunnlaget startet høsten 2023. Analysegrunnlaget bygger i stor grad på kvantitative metoder der det er innhentet data og informasjon fra mange kilder og også tidligere rapporter / kunnskapsgrunnlag, relatert til både Dyrøy kommune og Midt-Troms. For å analysere og belyse kunnskapsgrunnlaget, har det vært avgjørende å bruke tid sammen med både administrative ledere og ansatte som jobber med barn og unge i Dyrøy kommune. Dialog og arbeidsmøter bidrar til forankring og eierskap. Det er essensielt å fremskaffe kunnskap og synspunkter fra mange. Innspill og refleksjoner bidrar i tolkning av data og tallmateriale, fremtidsperspektiver og forståelse av tiltak. At mange kommer til ordet og blir hørt, bidrar til kunnskapsdeling og bygger relasjonell tillit. Et felles arbeid for å oppnå resultater styrker den faglige plattformen i videre forebyggende arbeid i Dyrøy kommune. Kunnskapsgrunnlaget er forarbeidet til denne planen. Deler av kunnskapsgrunnlaget trekkes inn i selve planen, og ikke minst i tiltaksdelen.

To viktige møtearenaer har vært sentrale for å få innspill; ungdomskonferansen (08 03 2024) og temakveld (storforeldremøte, 10 04 2024), «Sammen for et godt oppvekstmiljø i Dyrøy». Vi har hatt flere mål med disse to arrangementene: på den ene siden har en ønsket å bidra til en felles plattform for nåsituasjonen knyttet til oppvekstmiljøet i Dyrøy kommune, og på den andre siden at mange har fått gi konkrete innspill til tiltak for veivalg videre. Gjennom disse to møtekveldene har vi nådd ca. 130 personer i lokalmiljøet; politikere, administrative ledere, foreldre og ungdom. Oppsummeringen fra ungdomskonferansen og temakvelden har gitt viktige bidrag for tiltak i Forebyggende plan for barn og unge.

3.2.1 Styrker

I analysearbeidet med kunnskapsgrunnlaget, erfarer vi flere styrker i arbeidet med forebygging i Dyrøy kommune. Noen hovedmomenter løftes fram i denne delen:

- Dyrøy kommune har pr dato fagpersoner i de fleste stillingene knyttet til barn og unge.
- Høy satsning/ressursbruk på ansatte som arbeider med barn og unge (sammenlignet med nabokommunene).

- Gjennom år har aktører i kommunen samhandlet tett over sektorer, f.eks. i tverrfaglige team.
- Det er mange lag og foreninger som har godt tilrettelagt arbeid / aktiviteter for barn og unge, og mange av disse aktivitetene er gratis.
- Medlemskontingenter / økonomi for å delta på aktiviteter er generelt lave for barn og unge, i snitt betydelig lavere enn mange andre kommuner, og særlig byer.
- Ungdomsklubben scorer høyt på undersøkelser, ikke minst fordi det tilbys middag der når den er åpen. Middagen er gratis.
- Ungdata-trenden for psykiske plager har variert veldig på de tre målingene som er gjennomført, henholdsvis 3%, 23% og 12%, hvor siste måling på 12% er under landsgjennomsnittet.
- Åpent bibliotek med en bibliotekar som også er en trygg voksen som har god tid til ungdommene.
- Gratis friluftsskole som bidrar til aktivitet og ferieminner for barn mellom 10-13 år.
- Tilbud om kulturskole som er tilpasset elevenes timeplan og bussrute.

3.2.2 Utfordringsbildet

Gjennom arbeidet med kunnskapsgrunnlaget er det avdekket flere utfordringer som Dyrøy kommune systematisk må jobbe med for å motvirke uheldige utviklingstrekk.

- Vi har sett en jevn nedgang i skoletrivsel, hvor fornøydhet med skolen i 2021 var nede i 33%, mens landsgjennomsnittet på fornøydhet var 62% og flere omkringliggende kommuner rapporterte over snittet. Over 90% sier at de kjeder seg og 1/3 sier at de gruer seg.
- I 2015 var 66% fornøyd med sitt fritidstilbud, mens i 2021 var dette nede i 39%. Kun 42% deltok da i organiserte fritidsaktiviteter (i en rapport om sosial ulikhet oppgis familieøkonomi til å ha betydning for deltakelse i idrettslag).
- 12% rapporterer om å bli mobbet, hvor snittet i landet er på 8%.
- Røyking blant unge i Dyrøy var i 2021 seks ganger høyere enn i landet for øvrig, andelen ungdom som snuste var litt høyere. Andelen ungdom som hadde drukket seg betydelig beruset på alkohol var på 35%, hvor landsgjennomsnittet var på 13%. I Dyrøy har dette snittet holdt seg stabilt høyt og økende ved de siste målinger.
- Andelen av befolkningen som er utenfor arbeidslivet, totalt utenforskap er særlig høy i Dyrøy blant unge i aldersgruppa 20-29 år (27,8 %). Dyrøy scorer høyere enn alle de andre kommunene i vår region. I tillegg mottar mer enn 20 % av personer i aldersgruppa 20-66 år trygd.
- Kan være vanskelig å fange opp barn og unge med utfordringer grunnet familiens økonomi.
- Lange avstander og manglene kollektiv transport kan skape et skille i hvem som har mulighet til å delta på aktiviteter etter skoletid.
- I dag (2024) er det krevende å skaffe kvalifisert personale til å arbeide i skole og barnehage.

- Små barnekull kan være utfordrende for å finne noen lik en selv til å bygge sterke relasjoner med.

4.0 Oppvekst

4.1 Barnehage

I Dyrøy barnehage er det høsten -24 31 barn, og med 9,7 årsverk fordelt på 11 ansatte. Barnehagen har løpende opptak som betyr fleksibilitet med tanke på når barn kan starte i barnehagen.

Dyrøy barnehage skal være et sted hvor barna møter kvalifiserte og omsorgsfulle ansatte. Det skal legges til rette for å ivareta barnas behov for omsorg, trygghet, lek, vennskap, fellesskap og utfordringer. Barnehagen skal være et sted der det er et godt samarbeid mellom barnehage og hjem, og som er med og bidrar til å utvikle barna til sosialt godt fungerende mennesker. Vi ønsker å være en barnehage der foreldre skal være trygge på at barna har det godt.

Barnehagen skal ha en helsefremmende og en forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. I alle handlinger og avgjørelser som gjelder barn i barnehagen, skal hva som er best for barnet, være et grunnleggende hensyn.

Barnehagen samarbeider tett med skolen, slik at overgangen fra barnehagen til skolen oppleves trygt for barn og foresatte. Andre samarbeidspartnere er helsestasjon, kommunepsykolog, barnevern, PPT, BUP, NAV, fysioterapeut og tannhelsetjenesten.

Annet hvert år gjennomfører barnehagen foreldreundersøkelse. Her får foreldre og foresatte mulighet til å gi tilbakemelding om barnehagetilbudet, barnas trivsel og samarbeidet mellom hjem og barnehage. Resultatene fra foreldreundersøkelsen er viktige indikatorer for å videreutvikle kommunens barnehagetilbud.

4.2 Skole

I Dyrøy kommune er det en 1 – 10 grunnskole med om lag 90 elever høsten 24. Utviklingen av elevtall er synkende de kommende årene. Skolen består av rektor, fagleder, miljøterapeut, fagarbeidere og pedagogisk personell. Skolen har eget svømmebasseng og idrettshall, og uteområdet legger til rette for varierte lek -og læringsmuligheter.

Skoleåret 2023/24 viste meget gode resultater på nasjonale prøver i fagene norsk, matematikk og engelsk. Samtidig ser vi en tendens over tid at elevene i elevundersøkelsen melder om lav trivsel og motivasjon.

Skolen har de senere årene hatt en økende andel elever med annet morsmål enn norsk. Disse elevene er viktig å få inkludert i ulike læringsgrupper i skole- og nærmiljø.

Skolen har arbeidet med å utvikle Håndbok i skolenærvær og Håndbok for et trygt og godt psykososialt skolemiljø. Håndbøkene skal bidra til systematikk og struktur i skolens handlingsmønster.

Skolens fokus fremover vil blant annet være å utvikle læringsmiljø, forbedre læringsledelse, variere metodikk og ha stort fokus på elevmedvirkning.

4.3 SFO

SFO skal legge til rette for lek, kultur- og fritidsaktiviteter med utgangspunkt i alder, funksjonsnivå og interesser hos barna, og gi omsorg og tilsyn. Rammeplan for SFO skal bidra til et mer likeverdig tilbud over hele landet.

SFO har ansatte som jobber i varierende stillingsstørrelser. Åpningstiden er 07.00 til 16.30 hver dag.

4.4 Miljøterapeut skole

Miljøterapeuten jobber med barn og unge i grunnskolen og deres familier. Arbeidet fungerer som veiledning, støtte, oppfølging av saker og koordinering ved eventuelle behov andre instanser. Miljøterapeut er medlem av tverrfaglig forum.

4.5 Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT)

PPT er en lovpålagt tjeneste og er i Dyrøy kommune organisert som et interkommunalt samarbeid sammen med Baru og Målselv, hvor Målselv er vertskommune. PPT samarbeider og støtter barnehager og skoler i det forebyggende arbeidet, for å gi et inkluderende tilbud til barn og unge som kan ha behov for tilrettelegging. PPT bistår også barnehager og skoler med kompetanse- og organisasjonsutvikling, og utarbeider sakkyndige vurderinger av barns og elevers særlige behov. PPT samarbeider jamf. barnehagelovens § 33 og opplæringslovens § 11-13.

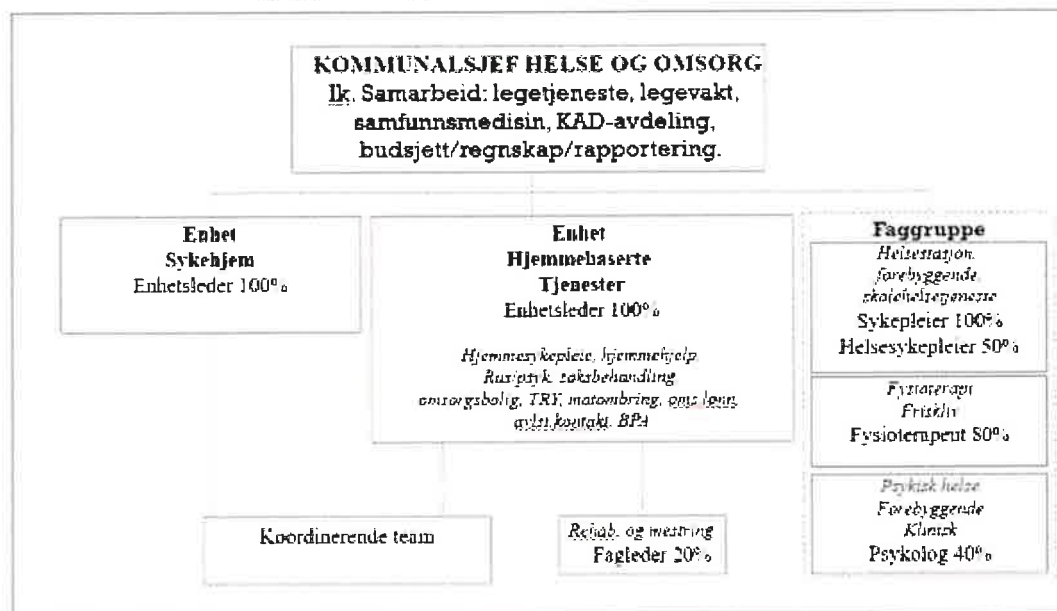
5.0 Helse

Helse og omsorgssektoren er organisert i ramme 3. Psykiatri, tjenester til mennesker med utviklingshemming, rehabilitering er organisert under pleie- og omsorgssektoren, med en enhetsleder.

Videre er det faggrupper for helsestasjon og skolehelsetjeneste, fysioterapi, kommunepsykolog og ergoterapi. Disse er underlagt kommunalsjef for helse og omsorg. I de

interkommunale samarbeidene er kommunedirektøren deltaker i styringsgruppene, mens kommunalsjef HO, har det faglige samarbeid. Jordmortjeneste (10%) kjøpes av Senja kommune ved fødestua. Legevakt samarbeidet er lokalisert på Setermoen i Bardu kommune (vertskommune). Fastlegetjenesten er et resultat av samarbeid med Lavangen, Ibestad og Salangen (vertskommune). Her skal det være faste leger ved de respektive legekantor. For Dyrøy sin del har tjenesten vært rimelig stabil siden februar 2023, og fra høsten 2024 har vi på plass to leger som skal jobbe oljeturnus i motsatte arbeidsøkter.

KOMMUNALOMRÅDE FOR HELSE OG OMSORG

5.1 Helsestasjon og skolehelsetjenesten

Jordmortjenesten kjøpes fra fødestua på Finnsnes. Tilbudet gis på fødestua både under graviditet og ved oppfølging etter fødsel. Noen kan oppleve det som noe tungvint å gjennomføre kontroller ved fødestuen, andre opplever at det er trygt å bli kjent der. Oppfølging av jordmor i hjemmet etter fødsel er ikke noe som lar seg gjennomføre med de ressurser (personal) som er tilgjengelig.

I helsestasjon- og skolehelsetjenesten utføres de lovpålagte oppgavene. Dette medfører jevnlig konsultasjoner med hyppigst kontakt i første leveår, i tillegg gjennomføres det faste besøk ved barnehagen der sykepleier ved helsestasjon er til stede og oppretter kontakt med barn, foreldre og ansatte. Erfaringen så langt er at barna blir tryggere på den ansatte i situasjoner der besøk ved helsestasjonen skal gjennomføres. Helsestasjonen følger programmet "Tidlig inn" med blant annet screening for depresjon hos mor 6 uker etter fødsel (EPDS). I skolehelsetjenesten gjennomføres det undervisning på alle klassetrinn. Noen har

flere undervisningstimer pr år. Tema er blant annet psykisk helse, vold og overgrep, seksuell helse, pubertet og kosthold. Helsestasjonen har helsesamtale med alle nyankomne flyktninger og informerer om helsesystemet i Norge. For barn med flyktningbakgrunn går vi gjennom hva slags helsetilbud de har fått tidligere og tilbyr det de evt ikke har fått som vi i Norge tilbyr. Dette kan være oppfølging høyde/vekt, vaksinerings, syn/hørseltest, oppfølging språkutvikling m.m. Alle foreldre i introduksjonsprogrammet får ICDP foreldreveiledning. Vi har også ansvaret for influensa- og koronavaksinerings, og vi tilbyr pneumokokkvaksine til de i risikogruppe, og vaksinerings av gravide. Vi fungerer som koordinators og har oppfølging av individuell plan for barn med behov for dette. Helsestasjonen er også barnekoordinator i kommunen. Vi er med i kommunens psykososiale kriseteam. Helsepsykepleier og sykepleier i helsestasjon deltar i tverrfaglig forum, sammen med ergoterapeut, fysioterapeut og kommunepsykolog. Tverrfaglig forum er en arena der situasjonen til barn og unge løftes frem, tiltak for å bedre den generelle situasjonen gjennom fagseminarer og foreldre/ungdomssamlinger har gjerne sin fødsel i dette forumet.

5.2 Barne- og ungdomspsykiatri (BUP)

BUP er lokalisert på Sjøvegan, og er en del av spesialisthelsetjenesten. Tilbudet ved BUP (barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk) på Sjøvegan består av utredning, behandling og sammen med kommunale instanser forebygge utvikling av psykiske lidelser hos barn og unge. I tillegg skal senteret tilby veiledning, konsultasjon og opplæring innenfor vårt fagområde til pasienter og pårørende og andre som har behov for dette i sitt arbeid med barn og ungdommer.

Alle henvisninger blir vurdert i inntaksteam hver uke. Pasientens helsetilstand blir primært vurdert ut fra opplysninger i henvisningen og det er derfor viktig at denne inneholder relevante opplysninger om sykehistorie, symptom, og forsøk på behandling. Vurdering av henvisning skal skje innen 10 dager fra den mottas.

5.3 Kommunepsykolog

Kommunepsykologen er ansatt i Dyrøy, som er vertskommune for ordningen. Sørreisa kommune kjøper en andel av stillingen fra oss. Fordeling er Dyrøy - 40% stilling, Sørreisa 60%. Kommunepsykologens primære oppgave er å jobbe på systemnivå, der kompetansen brukes inn mot organisasjonen, veiledning av ansatte, i planverk og inn i tverrfaglig forum. Kommunepsykologen er også sentral i psykososialt kriseteam. Rollen bekler også noen timer med åpent kontor i skolen, samt kliniske konsultasjoner for barn/familier og ungdommer.

5.4 Folkehelsekoordinator

Folkehelsearbeidet er hjemlet i plan- og bygningsloven. I Dyrøy er Folkehelsekoordinatorrollen (20%) dekket av fysioterapeut. Oppgaven er først og fremst å fremskaffe oversikten over folkehelsestilstanden i lokalsamfunnet, hvilke faktorer som påvirker folkehelsen og på den måten sette kommunen i stand til å utbedre situasjonen. Oversikten skal danne grunnlag for lokal planstrategi, samt at kommunen med bakgrunn i utfordringsbildet kan være verktøy for å fastsette mål og strategier for folkehelsearbeidet.

5.5 Fysioterapitjenesten

I Dyrøy er fysioterapitjenesten nå kun dekket av kommunalt ansatt fysioterapeut. Tidligere hadde vi også en privatpraktiserende med driftstilskudd.

Fysioterapitjenesten driver klinisk behandling av pasienter som har behov for opptrening og behandling. I dette er en vesentlig del av behandlingen å sette pasientene i stand til å hjelpe seg selv. Fysioterapitjenesten er en del av helsestasjon- og skolehelsetjenesten, og er også en del av tverrfaglig forum.

5.6 Flyktningetjenesten

Flyktningetjenestens hovedoppgave er bosetting av flyktninger og introduksjonsprogram for flyktninger.

Flyktningetjenesten skaffer bolig, nødvendig møbler og utstyr, gir veiledning og sørger for at barn og voksne kommer i gang med barnehage, skole eller introduksjonsprogram så raskt som mulig.

Introduksjonsprogrammet er et opplæringsprogram for nyankomne flyktninger mellom 18 og 55 år som har behov for grunnleggende kvalifisering for å komme i arbeid eller ordinær videregående eller høyskole. Gjennom introduksjonsprogrammet skal deltakerne lære norsk og få forståelse for det norske samfunnet. De skal også få opplæring og kunnskap om norsk arbeidsliv, og utdanning dersom det er behov for det.

Flyktningetjenesten i Dyrøy har hovedansvaret for introduksjons-programmet. Sjøvegan videregående skole har ansvar for norsk og samfunnskunnskap, mens flyktningetjenesten har ansvar for arbeidsrettet opplæring, kartlegginger, foreldreveiledning og livsmestring i ett nytt land.

Det er et mål om at deltakeren skal komme i jobb eller utdanning når hen er ferdig på introduksjonsprogrammet.

Tett samarbeid opp mot NAV under og etter introduksjonsprogrammet er svært viktig for å få en fin flyt over i arbeid, slik at flyktningene slipper å gå hjemme uten noen former for jobbtilbud.

En annen viktig oppgave til flyktningetjenesten er å legge til rette for at barn og ungdom har mulighet for å delta i fritidsaktiviteter. Vi har i våre retningslinjer at vi som kommune går til innkjøp av en del sportsutstyr som er nødvendig ved forskjellige aktiviteter om barna ønsker å delta etter en bosetting.

Vi skal bistå flyktningene med hjelp og veiledning de første fem årene de bor i kommunen.

5.7 Barnevernstjenesten

Dyrøy kommune er en del av Astafjord barneverntjeneste som er en interkommunal tjeneste bestående av kommunene Gratangen, Lavangen, Ibestad, Dyrøy og Salangen. Salangen er vertskommune og hovedkontoret ligger på Sjøvegan.

Barnevernet skal gi barn, unge og familier hjelp og støtte når det er vanskelig hjemme, eller barnet av andre grunner har behov for hjelp fra barnevernet. Foreldrene har ansvar for å gi sine barn omsorg. Dersom foreldrene sliter eller har det vanskelig, skal barnevernet hjelpe til slik at barn og unge får den omsorgen de trenger.

Barnevernet skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får hjelp og omsorg til rett tid, og å bidra til at barn og unge får trygge oppvekstkår. Barneverntjenesten arbeider etter Lov om barneverntjenester og kan sette i verk tiltak avhengig av situasjon og type problematikk.

Et av målene er at barnevernstjenesten skal styrke arbeidet med tidlig innsats og forebygging i hele oppvekstsektoren i kommunene. Tidlig innsats, med tiltak som er godt tilpasset barnas og familienes behov, er først og fremst en investering i innbyggernes velferd, men må også ses på som en investering som kan spare kommunen for mer inngripende og kostbare tiltak senere.

5.8 NAV

Dyrøy kommune er en del av samarbeidet NAV Salangen, Lavangen og Dyrøy, der Salangen er vertskommune. NAV kontoret ligger på Sjøvegan, men det er også åpent kontor i Brøstadbotn hver torsdag. NAV skal bidra med hjelp til å komme i jobb, økonomisk sosialhjelp, midlertidig botilbud, rådgivning, frivillig eller tvungen forvaltning av privatøkonomi.

5.9 Politi

Kommunen samarbeider tett med politiet, og har egen politikontakt som er deltakende i tverrfaglig forum. Forebygging er politiets hovedstrategi, og skal ligge til grunn for all oppgaveløsning i etaten.

5.10 Kriesesenteret

Kriesesenteret i Midt- Troms er en ideell organisasjon som gir kriesesentertilbud på vegne av 6 samarbeidskommuner: Senja, Sørreisa, Dyrøy, Salangen, Bardu og Målselv. Kriesesenteret er et gratis, døgnåpent tilbud for kvinner, menn og barn av alle nasjonaliteter som er eller har vært utsatt for vold i nære relasjoner. Man trenger ikke å være i akutt krise for å få hjelp på kriesesenteret. Kriesesenteret er et gratis lavterskeltilbud som tilbyr samtaler, støtte og veiledning, samt hjelp til kontakt med andre deler av hjelpeapparatet. De gir også et midlertidig botilbud for de som har behov for det, og oppfølging dersom noen har behov for å etablere seg på nytt. Kriesesenteret har vært en samarbeidsaktør i utarbeidelse av felles kommunal plan mot vold i nære relasjoner.

6.0 Kultur

Kultur bidrar til et kvalitativt rikere lokalsamfunn. Kultur gir helse og livskvalitet og er en arena for mestring, inkludering og utvikling. Kultur skaper viktige sosiale møteplasser og er en viktig del av oppvekstmiljøet for barn og unge. Et lokalsamfunn som kan tilby sine innbyggere varierte kulturtilbud, vil trolig også være mer attraktivt for bosetning.

Enhet for Kultur har sine tilbud i fire forskjellige hus: Frivilligsentralen, biblioteket og kulturkontoret i Arvid Hanssen-huset, ungdomsklubben på Slottet, kulturskolen på skolen og musikkbarnehage i barnehagen. Vi møter barn og ungdom både en til en og i grupper. Enheten har faste møter for å bygge en felles kultur og struktur. Vi bruker dialogmetoden på møtene hvor runden rundt bordet er viktig. Vi forteller hva er bra, ikke så bra og om det er noe vi trenger støtte på. Slik blir alle sett og hørt i hvert møte.

I Dyrøy har vi svært mange aktive lag og foreninger målt opp mot folketall, noe som tyder på mye aktivitet og engasjement. Samarbeid med frivillig sektor er en avgjørende faktor for trivsel og bolyst i vår kommune.

6.1 Kulturskole

I 2023-2024 har vi 37 helårs elevplasser og venteliste med 3 barn for instrumentale tilbud. Kapasitet på de instrumentale tilbudene er sprenget, og det er positivt å se at det nå er flere elever som fortsetter i kulturskolen på ungdomsskole. 26 % av elevene på Elvetun skole deltar

på et kulturskoletilbud. Å kunne tilby musikkbarnehagen som gratis tilbud er et viktig verktøy i forebyggende arbeid i kommunen.

Til å være en liten kulturskole, har vi Dyrøy et bredt utvalg av tilbud; Teater (kl.3-10), instrumental undervisning på piano, keyboard, tverrfløyte, blokkfløyte, obo, fiolin, sang, gitar og el-bass. Kulturskolen er involvert i mange oppsetninger, forestillinger og konserter i løpet av et skoleår, f.eks. teaterforestilling, lunsjkonserter på Elvetun skole, julekonsert på kommunehuset, på sykehjemmet, og deltagelse på julekonserten i kirka.

I 2022-23 hadde vi 42 helårs elever, 2021-2022 hadde vi 37 helårs elever og i 2020-21 hadde vi 34. Antall årsverk er inneværende år 1,04 %, redusert fra 1,19 % i 2020-21, 1,35 % i 2019-20 og 1,47 % i 2018-2019.

6.2 Ungdomsklubb

Siden 2020 har Dyrøy ungdomsklubb hatt faste åpningstider. Ungdomsklubben er et lavterskeltilbud der det er gratis middag. Våren 2021 fikk klubben nye lokaler med god plass og mulighet for flere aktiviteter. Høsten 2022 ble det ansatt fast ansvarlig pedagog for Dyrøy ungdomsklubb i 30 % stilling. Klubben har åpen to faste dager, og annenhver torsdag. Mellomtrinn: Hver onsdag. Ungdomstrinn: Hver tirsdag og annenhver torsdag.

Ungdomsklubben skal være et godt fritidstilbud, med turer og aktiviteter hvor alle er inkludert og får opplevelse av å være i et fellesskap. Det er fokus på å bygge relasjonskompetanse og å bli kjent med de unge, og være interessert i deres hverdag. Som voksen må man tørre å stille vanskelige spørsmål, gi rom for ulikheter og bygge forståelse for egne/andres grenser. Ungdomsklubben er en god arena for forebyggingen mot utenforskap. Ungdom i utenforskap trenger særlig voksne som ser og legger til rette for at de opplever inkludering og vennskap. I ungdomsklubben jobbes det med holdningsskapende arbeid, ved å gi veiledning i forhold til valg og konsekvenser og støtte på å løse konflikter selv. På ungdomsklubben skal ungdommen alltid være en aktiv part. Det er fokus på de gode samtalene, enten ved middagsbordet, rundt et kortspill/brettspill, mens vi perler, hører på musikk, under en slag bordtennis eller når vi slapper av i sofaen.

6.3 Ungdomsråd

Ungdomsrådet er møtepunkt mellom ungdom, ungdomsordinator, ordfører og eventuelt andre aktuelle aktører ungdommen kan ha interesse av å få informasjon fra. Det er 7 faste medlemmer, og 3 varamedlemmer. I forkant av hvert kommunestyremøte gjennomføres det møter, dette for å sikre at politiske beslutninger kan tas etter at ordføreren har fått høre ungdomsrådets tanker rundt saker som skal vedtas. Ungdomsordinator er sekretær.

Det er viktig at medlemmene i ungdomsrådet blir tatt på alvor, og at de ser at deres engasjement kan være med på å skape endringer. Dette gjør at ungdommene erfarer at deres meninger er viktige og har betydning for beslutningene som tas på politisk nivå, som igjen vil kunne motivere til videre arbeid for å skape en god bokommune for dagens og fremtidens ungdom i Dyrøy. Hvert år gjennomfører ungdomsrådet en egen ungdomskonferanse med politikere, administrative ledere og andre aktører.

6.4 Folkebibliotek

Pr i dag betjenes det av biblioteksjef i 50% stilling fordelt på tre dager i uka (tirsdag, onsdag og lørdag). De andre virkedagene står dørene åpne på formiddagen slik at folk kan låne på utlånsautomaten. Tallet på faste lånere er ca 100. I tillegg kommer de som vil ha utskrifter, lese aviser og tidsskrift, få turistinfo, vente på en buss eller barn som vil spille eller bare henge med venner osv. I løpet av året er det ca 3500 som er innom biblioteket. I tillegg til vedlikehold av boksamlinga som skal være aktuell og oppdatert til enhver tid, kjøres det ca 20-25 arrangementer pr år. Det er alt fra forfatterbesøk for både skoleelever og voksne til lesekampanjer, kurs og foredrag.

Biblioteket er en møteplass for barn og unge, og flere flyktningbarn bruker biblioteket ofte, noe som gjør biblioteket til en viktig integreringsarena. Det gjennomføres mange arrangement i regi av biblioteket. Småbarnstreff har hatt sin base på biblioteket, og integreringskafe har vært i Nordavindshagen / Dyrøy bibliotek. Biblioteket kan etter avtale, også brukes utenom åpningstid. I samarbeid med Frivilligsentralen lånes det ut ski, skøyter og turutstyr.

Biblioteket gir også tilgang til en rekke databaser som Idunn, Pressreader, Filmoteket og Nasjonalbiblioteket.

6.5 Frivillig sektor

Dyrøy kommune har flere aktive lag og foreninger som tilbyr viktige og meningsfulle fritidsaktiviteter for barn og unge i kommunen.

Denne sektoren møter barn, unge og deres foresatte gjennom aktiviteter i regi av Frivilligsentralen eller lag og foreninger. Vi har fokus på å invitere og involvere alle, uavhengig av bakgrunn, språkferdigheter og mulighet til å bidra inn i aktivitetene. Det er viktig å kunne tilby møteplasser til våre unge innbyggere som er gratis eller koster lite. Disse møteplassene skaper mulighet til å treffe andre og skaper en følelse av å høre til og å bli sett. Dette er viktig for å føle seg verdifull og som en del av Dyrøysamfunnet.

Vi ser at tilbud som koster lite, som tilbyr mat og sosialt samvær, er populært blant mennesker i alle aldergrupper i vår kommune. Det er et populært tilbud som skaper inkludering for innbyggerne våre, og som for noen har det stor betydning. Vi anser det som viktig å ha tilbud der familier kan delta sammen, slik at foreldrene inkluderes i barnas og ungdommens hverdag i størst mulig grad.

Dyrøy kommune har sterkt samarbeid med flere aktører i tillegg til forskjellige lag og foreninger. Dyrøy menighet driver et godt barne-arbeid og ungdomsarbeid, f.eks. gjennom Legoklubben og tiltak for mindreårige flyktninger. I dialog med samarbeidsparter kan vi i fellesskap øke bevisstheten om inkludering, og bidra til å hindre utenforskap.

7.0 Uteseksjonen

Det er naturlig at teknisk sektor i vår kommune er involvert i tilrettelegging av utearealer, skolevei og lekeplasser for barn og unge. Ifølge Plan- og bygningsloven § 5-1 har kommunen et særlig ansvar for å sørge for at barn og unge deltar i kommunale planprosesser. Det er sentralt at det gjennomføres medvirkningsprosesser med barn og unge i kommunen i planleggingen av ny samfunnsdel og ulike temaplaner.

8.0 Ungdom og ungdomsmedvirkning

I Dyrøy kommune er det utviklet en tydelig praksis der barn og unge involveres i planarbeid. Vi har god erfaring med ulike metodiske tilnærminger i tidligere planarbeid, f.eks. *boligplan* og *sentrumsplan*. I sentrumsplanen for Dyrøy kommune ble f.eks. *Barnetråkk* brukt som verktøy. Barnetråkk er et digitalt verktøy som er utviklet av Design og arkitektur Norge (DOGA). Programmet skal kartlegge elevens bruk av og syn på nærmiljøet, og på denne måten vil de unge få en stemme i utviklingen av lokalsamfunnet). Videre i arbeidet med sentrumsplan ble spørreundersøkelse og arbeidsverksted (workshop) benyttet, det er rettet mot ungdommer fra 13 – 18 år.

Tidlig i fasen med arbeidet med *Forebyggende plan for barn og unge*, ble det tilrettelagt møte med Dyrøy ungdomsråd. Ordfører, ungdomskoordinator og prosjektleder for planen bidro til informasjon, involvering og eierskap.

Dyrøy ungdomsråd har tatt initiativ og bidratt i arbeidet med forebyggende plan. Ungdomsrådet besluttet å ha to medvirkningsprosesser. De har gjennomført en større undersøkelse som alle på mellom- og ungdomstrinn har besvart. Målet med undersøkelsen var å bidra til større kunnskap og forståelse om hvordan unge har det i Dyrøy, der stikkord var ensomhet og vennskap. Undersøkelsen sees i sammenheng med både Ungdata-undersøkelse

/Foreldreundersøkelse/Elevundersøkelse. Dette er et viktig supplement og innarbeidet i kunnskapsgrunnlaget for denne planen.

Videre har ungdomsrådet en egen ungdomskonferanse i samarbeid med Dyrøy kommune. Alle elevene på ungdomstrinnet deltok, i tillegg til Dyrøy ungdomsråd. Kommunestyre-representantene og alle som jobber administrativt med barn og unge i Dyrøy ble invitert. Nærmere 60 personer deltok. Politi, kommunepsykolog og ordfører hadde korte innledninger for å gi perspektiver på ungdomsmiljøet i kommunen. I tillegg presenterte leder av ungdomsrådet undersøkelsen de hadde gjennomført. Konferansen innhentet innspill til både *Forebyggende plan for barn og unge* og også *Samfunnsplanen for Dyrøy kommune*. Ungdomsrådet valgte forskjellige metoder; digitale verktøy (mentimeter), workshop i grupper og aktiv stillingstaken (bevegelse i rom for å ta stilling til dilemmaspørsmål).

Ungdomsmedvirkning i praksis skaper større tilhørighet til planarbeid, ikke minst om en metodisk velger tilnærminger på unges premisser.

DEL 3 TILTAKSDEL

9.0 Tiltak for å oppnå trygge og robuste barn og unge

Tiltaksdelens innhold evalueres ved hvert andre år. Her vil det også gjøres prioriteringer for kommende år.

Det er viktig å påpeke at tiltak FØR barnet er født, har betydning i det forebyggende arbeidet. Tiltak som svangerskapsoppfølging, fødselsforberedende kurs og samtaler i forkant av fødsler er eksempler som søkes ivaretatt av helsepersonell. Et særlig fokus vil legges på unge gravide og sårbare grupper.

Tiltak opp mot barn og unge krever innsats på ulike nivå. Nyere forskning og metoder skiller mellom universell (alle), selektiv (noen) og indisert (få) forebygging. De ulike nivåene henspiller på ulike formål og ulike målgrupper.

Det følgende viser tiltak rettet mot

1. **ALLE** Alle barn, unge (foresatte).
2. **NOEN** Barn og foresatte med risiko for utvikling av vansker.
3. **FÅ** Barn og foresatte med behov for særlige tiltak, barn og foresatte som har vansker eller har utviklet vansker.

For alle barn og foresatte

Oppvekstmiljøet i Dyrøy styrkes gjennom tiltak som er forebyggende eller helsefremmende. Gjennom aktivt arbeid med oppvekstforholdene, kan man hindre at barn og unge utvikler vansker.

For noen barn og foresatte

Dette er tiltak rettet mot barn og foresatte med risiko for utvikling av vansker, eller allerede har begynnende vansker. Tiltak her er mer målrettet enn de forebyggende/helsefremmende. Her er det viktig å ha kunnskap om faktorer som medfører risiko, og hva som kan være beskyttende faktorer slik at disse kan aktiveres/styrkes. Jo tidligere et problem oppdages og riktig tiltak igangsettes, jo større er sannsynligheten for positiv utvikling.

For få barn og foresatte

Dette er et målrettet tiltak mot enkeltpersoner eller grupper med identifiserte vansker. Målet her er å begrense, motvirke forverring og gi grunnlag for positive endringer og god utvikling.

I vedleggene her er det egne tiltaksdelar for de forskjellige aldersgruppene. Tiltakene er ikke komplette og vil bli justert ved gjennomføring av evaluering.

Tiltak 0-6 år:	side 27-30
Tiltak 6-12 år:	side 31-35
Tiltak 13-18 år:	side 36-41

9.1 Tiltaksdel 0-6 år

Risikofaktor (hva skal tiltaket forebygge?)	Tiltak	Hvem gjennomfører tiltaket /ansvarlige	Beskyttelsesfaktor (hva er formålet?)	Tidsrom	Konsekvenser (om tiltaket ikke gjennomføres)
Utenforskap	Besøk i barnehagen	Barnehagen inviterer til bli kjenttreff	Lettere tilvenning – bli kjent. Bygge tillit.	Høst og vår	Forsinka språkutvikling og sosial tilpasning
Utenforskap	Løpende opptak	Kommunen, Barnehage	Inkluderende fellesskap	1-6 år	Forsinka språkutvikling og sosial tilpasning, økonomisk/sosial utfordring for foreldre
Skadelig psykososialt miljø i barnehage	Plan for å ivareta barns rett til et godt psykososialt miljø	Barnehagen-alle ansatte	En venn. Tilhørighet til et sosialt fellesskap. Positivt selvbilde	2 ganger pr år, alle nyansatte	Utenforskap, ensomhet, alvorlige krenkelser
Skadelig psykososialt miljø i barnehage	Foreldre-/temamøter	Barnehagen v/styrer: inviterer tverrfaglig forum, helsesykepleier, barnevern, PPT, politi evt andre samarbeidsparter	God foreldreomsorg, omsorgsutøvelse. Informasjon og veiledning, unngå ikke-inkluderende holdninger	1-2 g pr. år	Opprettholdende negative konsekvenser
Utviklingsvansker, utenforskap	2 Foreldresamtaler i året Avdekke mobbeadferd. Sikre at alle har det trygt og godt. Gode rutiner for å avdekke mobbeadferd.	Barnehagen	Godt foreldresamarbeid, ivareta barnet og barnegruppa	1-6 år	Utrygg barnegruppe og mobbing
Utviklingsvansker, utenforskap	Observasjonsskjema «Alle med». Info på foreldremøte	Barnehagen i samtale med foreldre	Påse at alle barn blir sett og forstått. Foreldresamarbeid	1-6 år	Utviklingsvansker som ikke blir forstått og hjulpet
Utviklingsvansker, utenforskap	Plan for overgang barnehage-skole	Barnehagen-skolen	Bli kjent og trygg ved skolestart	5-6 åringer	Utrygg skolestart og utenforskap

9.1 Tiltaksdel 0-6 år

Risikofaktor (hva skal tiltaket forebygge?)	Tiltak	Hvem gjennomfører tiltaket	Beskyttelsesfaktor (hva er formålet?)	Tidsrom	Konsekvenser (om tiltaket ikke gjennomføres)
Utviklingsvansker, utenforskap	Dugnad	Samarbeidsutvalget	Sosial tilpasning. Alle foreldre gis mulighet til å bli kjent og integrert	1-2 g pr år	Utrygg skolestart og utenforskap
Utviklingsvansker som ikke blir forstått og hjulpet.	Helsesykepleier i barnehagen	Helsesykepleier / leder barnehage	Avdekke mulige utviklingsvansker	6-8 g pr år	Utenforskap
Utviklingsvansker som ikke blir forstått og hjulpet.	Fokuspåtak med PPT	Barnehagen/PPT	Avdekke mulige utviklingsvansker Sosial integrering	4 g pr år	Utrygg skolestart og utenforskap
Utviklingsvansker, utenforskap	Foreldrekafe/-frokost for å skape et trygt fellesskap	Samarbeidsutvalget, Barnehagen	Sosial tilpasning. Alle foreldre gis mulighet til å bli kjent og integrert	2-4 ganger pr år	Manglende tillit, relasjoner og sosial tilhørighet

9.1 Tiltaksdel 0-6 år

Risikofaktor (hva skal tiltaket forebygge?)	Tiltak	Hvem gjennomfører tiltaket	Beskyttelsesfaktor (hva er formålet?)	Tidsrom	Konsekvenser (om tiltaket ikke gjennomføres)
Utviklingsvansker	TRAS-kartlegging språk Tett oppfølging fra bhg. ekstra foreldresamtaler	Bhg., Helsestasjon, PPT	Inkludering, sosialt fellesskap, utdanning	2-6 år	Utviklingsvansker Utenforskap
Utviklingsvansker, Manglende aldersadekvat utvikling	Observasjon, kartlegging, tiltaksplan, oppfølging	Bhg., Helse, PPT	Fagkompetanse, god bemanning, oppfølging	0-6 år	Adferdsvansker og utviklingsvansker. Sosiale og relasjonelle utfordringer
Utenforskap	Gi mer informasjon om barnehagetilbudet	Helsesykepleier Barneheten	Forhindre utenforskap, tidlig innsats	9mnd-2 år	Frafall i skole, arbeidsliv etc.
Lav inntekt	Fritidskasse	Barneheten / helsestasjon	Forhindre utenforskap, tidlig innsats	2 gr pr år	Utenforskap, sosiale og relasjonelle utfordringer

9.1 Tiltaksdel 0-6 år

Risikofaktor (hva skal tiltaket forebygge?)	Tiltak	Hvem gjennomfører tiltaket	Beskyttelsesfaktor (hva er formålet?)	Tidsrom	Konsekvenser (om tiltaket ikke gjennomføres)
Skadelige omsorgsformer	Melding til barnevern Foreldreveiledning Politi	Helsestasjon, Barnehage	Barnet skal ha det trygt God foreldreomsorg / omsorgsutøvelse	Kontinuerlig	Alle risikofaktorer
Alvorlige krenkelser	Politi Melding til barnevern Foreldreveiledning	Helsestasjon, Barnehage	Barnet skal ha det trygt God foreldreomsorg / omsorgsutøvelse	Kontinuerlig	Alvorlige psykiske og fysiske skader
Emosjonell utligjengelighet	Melding til barnevern Foreldreveiledning	Helsestasjon, Barnehage	Barnet skal ha det trygt God foreldreomsorg / omsorgsutøvelse	Kontinuerlig	Manglende empati Manglende livsmestring
Rusmiddelbruk	Melding til barnevern	Helsestasjon, Barnehage	Barnet skal ha det trygt God foreldreomsorg / omsorgsutøvelse	Kontinuerlig	Alle risikofaktorer

9.2 Tiltaksdel 6-12 år

Risikofaktor (hva skal tiltaket forebygge?)	Tiltak	Hvem gjennomfører tiltaket /ansvarlige	Beskyttelsesfaktor (hva er formålet?)	Tidsrom	Konsekvenser (om tiltaket ikke gjennomføres)
Levekårsutfordringer	Info foreldremøter / hjemmeside (Friskus)/ skriftlige info om ulike gratis tilbud av aktiviteter / utstyr. Flyktninger er en sårbar gruppe. Sikre at disse får denne infoen ved tilflytting	Flyktningkoordinator i samarbeid med skole og frivillighetskoordinator	Deltakelse i fritidstilbud / sosial tilpasning / integrering	Årlig. Høst, på foreldremøter	Barn faller utenfor og får ikke delta i gode og sunne fellesskap
Levekårsutfordringer	Inkludering av nyttilflyttede barn og familier	Rektor i samarbeid med FAU + «Laget til barnet» Flyktningkoordinator / helsesykepleier	Deltakelse i fritidstilbud / sosial tilpasning / integrering	Like etter at noen er flyttet til kommunen.	Utenforskap, mistriksel
Skadelig psykososialt miljø / Ensomhet	Legge til rette for vennskap, gjennom f.eks. familiegupper og positive sosiale tiltak	Skolen i samarbeid med FAU og foreldre.	Få minst en god venn Delta på minst en felles aktivitet med andre barn	Kontinuerlig.	Utenforskap, psykisk uhelse, manglende sosialt nettverk, drop-out osv.
Emosjonell utliggjengelighet Skadelige omsorgsformer	Fritidsklubb	Leder i kultur	Sosial tilpasning, en venn, tilhørighet	Kontinuerlig	Utenforskap. Manglende sosialt nettverk
Levekårsutfordringer	Styrking av en person/ressurs fritidsklubb	Leder i kultur	Sosial tilpasning, en venn, tilhørighet	2 årig satsing	Utenforskap, psykisk uhelse, manglende sosialt nettverk, drop-out osv.
Levekårsutfordringer	Utstyrssentralen	Frivillighetssentralen	Sosial tilpasning, en venn, tilhørighet. En fritidsinteresse	Kontinuerlig	Utenforskap. Manglende sosialt nettverk

9.2 Tiltaksdel 6-12 år

Risikofaktor (hva skal tiltaket forebygge?)	Tiltak	Hvem gjennomfører tiltaket /ansvarlige	Beskyttelsesfaktor (hva er formålet?)	Tidsrom	Konsekvenser (om tiltaket ikke gjennomføres)
Levekårsutfordringer og de fleste andre risikofaktorer	Tverrfaglig forum	Kommunalsjefer	Sosial tilpasning, en venn, tilhørighet. En fritidsinteresse	Kontinuerlig	Utenforskap. Manglende sosialt nettverk, rus
Skadelig psykososialt miljø	Tilgjengelig fellesrom gratis til leie på skolen til private og lag og foreninger	Rektor	Tilhørighet, integrering, sosial tilpassing, felleskap, en venn	Kontinuerlig	Utenforskap. Manglende sosialt nettverk
Levekårsutfordringer	Informasjon om fritidstilbud	Lærer /miljøterapeut / helsepsykepleier / frivillighetskoordinator	Tilhørighet, integrering, sosial tilpassing, felleskap, en venn	Kontinuerlig	Utenforskap. Manglende sosialt nettverk
Rusmiddelbruk / skadelig barne- og ungdomsmiljø	Temakvelder med fagfokus	Tverrfaglig forum	Sosial tilpasning / god foreldreomsorg og omsorgsutøvelse	En gang pr år/ årshjul tverrfaglig forum	Utenforskap / manglende sosialt nettverk / kriminalitet

9.2 Tiltaksdel 6-12 år

Risikofaktor (hva skal tiltaket forebygge?)	Tiltak	Hvem gjennomfører tiltaket /ansvarlige	Beskyttelsesfaktor (hva er formålet?)	Tidsrom	Konsekvenser (om tiltaket ikke gjennomføres)
Utviklingsvansker Barn med kjente funksjonshemminger	Tilrettelegging av aktiviteter	Helsestasjon / Fysioterapeut/Ergoterapeut/Nav	Sosial tilpasning. Barn som har utviklingshemming skal få en lik mulighet for deltakelse i felleskap.	Så tidlig som mulig og gjerne årlig	Barn faller utenfor aktiviteter andre er med på / utenforskap
Skadelige omsorgsformer Barn der vi ser tegn på omsorgssvikt i hjemmet	Ta i bruk tiltak beskrevet i handbok: «Plan for et godt psykososialt skolemiljø». Bekymring til «tverrfaglig forum» / barnevern	Rektor / Kontaktlærer	God foreldreomsorg / sosial tilpasning Rett kompetanse for barns beste	Så tidlig som mulig	Skjevutvikling, skadelig omsorgsformer som påvirker psykisk og fysisk helse
Manglende skolenærvær Utviklingsansvar Levekårsutfordringer	Tiltak i handbok for skolenærvær	Rektor / kontaktlærer	Positivt selvbilde, sosial tilpasning	Rask handling	Utenforskap, manglende sosialt tilhørighet, psykisk uhelse, faglige utfordringer
Skadelig psykososialt miljø Utviklingsvansker som ikke blir forstått	Veiledning, både til elev, foreldre og ansatte Samtaler med miljøterapeut / kommunepsykolog	Rektor / kontaktlærer i samarbeid med miljøterapeut, helsesykepleier, psykolog, BUP	Sosial tilpasning, positivt selvbilde	Tidlig intervensjon	Barn som strever med ulike atferdsvansker står i stor grad i fare for å bli ekskludert fra fellesskapet. Drop-out, manglende mestringsevne
Skadelige omsorgsformer Emosjonell utilgjengelighet Hendelser i familier Type: skitsmisse, død, brann, ulykke osv.	Veiledning, både til elev, foreldre og ansatte Samtaler med miljøterapeut / kommunepsykolog	Rektor / kontaktlærer i samarbeid med miljøterapeut, helsesykepleier, psykolog, BUP, prest	Sosial tilpasning, positivt selvbilde. God foreldreomsorg	Tidlig intervensjon	Barn får det unødvendig vanskelig fordi lærerne deres ikke er informert om. Og kan da få det vanskelig

9.2 Tiltaksdel 6-12 år

Risikofaktor (hva skal tiltaket forebygge?)	Tiltak	Hvem gjennomfører tiltaket /ansvarlige	Beskyttelsesfaktor (hva er formålet?)	Tidsrom	Konsekvenser (om tiltaket ikke gjennomføres)
Levekårsutfordringer	Gratis kulturskole for utsatte grupper	Rektor / kulturleder	Sosial tilpasning og aldersadekvat fungering	Høst / vår	Barn faller utenfor aktiviteter andre er med på / utenforskap
Alvorlige former for psykiske lidelser	Kommunepsykolog / helse	Skoleledelse / helseledelse	Sosial tilpasning og aldersadekvat fungering	Kontinuerlig	Skjevutvikling / Fysiske og psykiske skader, utviklingsvansker.
Emosjonell utilgjengelighet / skadelige omsorgsformer/ levekårsutfordringer	Foreldreveiledning	Barnevernstjenesten / miljøterapeut / helse	Sosial tilpasning og aldersadekvat fungering	Kontinuerlig	Barn faller utenfor aktiviteter andre er med på / utenforskap
Levekårsutfordringer	Aktivitetstilbud i ferier	Frivillighetskoordinator / Midt-Troms Friluftsråd / lag og foreninger	Tilhørighet, oppleve fellesskap, mestringsopplevelser	I ferier	Utenforskap

9.2 Tiltaksdel 6-12 år

Risikofaktor (hva skal tiltaket forebygge?)	Tiltak	Hvem gjennomfører tiltaket / ansvarlige	Beskyttelsesfaktor (hva er formålet?)	Tidsrom	Konsekvenser (om tiltaket ikke gjennomføres)
Alvorlige krenkelser	Iverksettelse: Handlingsplan for vold i nære relasjoner	Rektor. Helsestasjon. Barnevern, Politi	God foreldreomsorg og god omsorgsutøvelse. Positivt selvbilde	Strakstiltak	Fysiske og psykiske skader, utviklingsvansker
Alvorlige former for psykiske lidelser	Veiledning, både til elev, foreldre og ansatte	Rektor / barnevern / helsestasjon	Aldersadekvat fungering / god omsorgsutøvelse	Strakstiltak	Fysiske og psykiske skader, utviklingsvansker
Barn som lever med psykisk syke foresatte	Samtaler med miljøterapeut / kommunepsykolog / BUP Strakstiltak barnevern				
Barn som fortsatt lever under skadelige oppvekstvilkår	Meld til barnevern. Informer foresatte først. Meld til politi ved mistanke om vold eller overgrep. (Da skal IKKE foresatte informeres)	Den som er bekymret melder til rektor eller styrer.	Barn skal få gode oppvekstforhold	Straks man ser at tiltak ikke virker	Samme som ovenfor med barn som lever med psykisk syke foresatte
Når systemet mangler fagfolk rundt sårbare barn. Skadelig psykososialt miljø i skole.	Avvik må synliggjøres og meldes i kommunens internkontrollsystem	Rektor / kommunalsjef	Aldersadekvat fungering på samtlige kompetanseområder.	Snarest	Sårbare barn får ikke den hjelpen de trenger. Utviklingsvansker
Levekårsutfordringer	Støttekontakter	Helse / kommunalsjef	Aldersadekvat fungering	Kontinuerlig	Fysiske og psykiske skader, utviklingsvansker
Levekårsutfordringer	Besøkshjem/avlastningsordninger	Helse / kommunalsjef	Aldersadekvat fungering	Kontinuerlig	Fysiske og psykiske skader, utviklingsvansker

9.3 Tiltaksdel 13-18 år

Risikofaktor (hva skal tiltaket forebygge?)	Tiltak	Hvem gjennomfører tiltaket /ansvarlige	Beskyttelsesfaktor (hva er formålet?)	Tidsrom	Konsekvenser (om tiltaket ikke gjennomføres)
Levekårsutfordringer	Info foreldremøter / hjemmeside (Friskus)/ skriftlige info om ulike gratis tilbud av aktiviteter / utstyr. Flyktninger er en sårbar gruppe. Sikre at disse får denne infoen ved tilflytting.	Flyktningkoordinator i samarbeid med skole og frivillighetskoordinator.	Deltakelse i fritidstilbud / sosial tilpasning / integrering	Årlig. Høst, på foreldremøter	Barn faller utenfor og får ikke delta i gode og sunne fellesskap
Levekårsutfordringer	Inkludering av nyttilflyttede barn og familier	Rektor i samarbeid med FAU + «Laget til barnet» Flyktningkoordinator / helsesykepleier	Deltakelse i fritidstilbud / sosial tilpasning / integrering	Like etter at noen er flyttet til kommunen.	Utenforskap, mistriksrel
Skadelig psykososialt miljø / Ensomhet	Legge til rette for vennskap, gjennom f.eks. familiegrupper og positive sosiale tiltak	Skolen i samarbeid med FAU og foreldre.	Få minst en god venn. Delta på minst en felles aktivitet med andre barn.	Kontinuerlig.	Utenforskap, psykisk uhelse, manglende sosialt nettverk, drop-out osv.
Emosjonell utligjengelighet Skadelige omsorgsformer	Fritidsklubb	Leder i kultur	Sosial tilpasning, en venn, tilhørighet	Kontinuerlig	Utenforskap. Manglende sosialt nettverk
Levekårsutfordringer	Styrking av en person/ressurs fritidsklubb	Leder i kultur	Sosial tilpasning, en venn, tilhørighet	2 årig satsing	Utenforskap, psykisk uhelse, manglende sosialt nettverk, drop-out osv.
Levekårsutfordringer	Utstyrssentralen	Frivillighetssentralen	Sosial tilpasning, en venn, tilhørighet. En fritidsinteresse	Kontinuerlig	Utenforskap. Manglende sosialt nettverk

9.3 Tiltaksdel 13-18 år

Risikofaktor (hva skal tiltaket forebygges?)	Tiltak	Hvem gjennomfører tiltaket /ansvarlige	Beskyttelsesfaktor (hva er formålet?)	Tidsrom	Konsekvenser (om tiltaket ikke gjennomføres)
Levekårsutfordringer og de fleste andre risikofaktorer	Tverrfaglig forum	Kommunalsjefer	Sosial tilpasning, en venn, tilhørighet. En fritidsinteresse	Kontinuerlig	Utenforskap. Manglende sosialt nettverk, rus
Skadelig psykososialt miljø	Tilgjengelig fellesrom gratis til leie på skolen til private og lag og foreninger	Rektor	Tilhørighet, integrering, sosial tilpassing, felleskap, en venn	Kontinuerlig	Utenforskap. Manglende sosialt nettverk
Levekårsutfordringer	Informasjon om fritidstilbud	Lærer /miljøterapeut / helsesykepleier / frivillighetskoordinator	Tilhørighet, integrering, sosial tilpassing, felleskap, en venn	Kontinuerlig	Utenforskap. Manglende sosialt nettverk
Rusmiddelbruk / skadelig ungdomsmiljø	Temakvelder med fagfokus	Tverrfaglig forum	Sosial tilpasning / god foreldreomsorg og omsorgsutøvelse	En gang pr år/ årshjul tverrfaglig forum	Utenforskap / manglende sosialt nettverk / kriminalitet
Levekårsutfordringer	Ungdomskonferanse	Ungdomsskoordinator / ungdomsråd	Sosial tilpasning og fellesskap	En gang pr år	Utenforskap. Manglende sosialt nettverk, rus
Levekårsutfordringer / Utviklingsvansker	Helsetilbud for ungdom	Helsesykepleier	Sosial tilpasning og fellesskap, positivt selvbilde	Ukentlig	Utenforskap. Manglende sosialt nettverk, rus

9.3 Tiltaksdel 13-18 år

Risikofaktor (hva skal tiltaket forebygge?)	Tiltak	Hvem gjennomfører tiltaket /ansvarlige	Beskyttelsesfaktor (hva er formålet?)	Tidsrom	Konsekvenser (om tiltaket ikke gjennomføres)
Utviklingsvansker Barn med kjente funksjonshemminger	Tilrettelegging av aktiviteter	Helsestasjon / Fysioterapeut/Ergoterapeut/Nav	Sosial tilpasning. Barn som har utviklingshemming skal få en lik mulighet for deltakelse i felleskap.	Så tidlig som mulig og gjerne årlig	Barn faller utenfor aktiviteter andre er med på / utenforskap
Skadelige omsorgsformer Barn der vi ser tegn på omsorgssvikt i hjemmet	Ta i bruk tiltak beskrevet i handbok: «Plan for et godt psykososialt skolemiljø». Bekymring til «tverrfaglig forum» / barnevern	Rektor / Kontaktlærer	God foreldreomsorg / sosial tilpasning Rett kompetanse for barns beste	Så tidlig som mulig	Skjevutvikling, skadelig omsorgsformer som påvirker psykisk og fysisk helse
Manglende skolenærvær Utviklingsansvar Levekårsutfordringer	Tiltak i handbok for skolenærvær	Rektor / kontaktlærer	Positivt selvbilde, sosial tilpasning	Rask handling	Utenforskap, manglende sosialt tilhørighet, psykisk uhelse, faglige utfordringer
Skadelig psykososialt miljø Utviklingsvansker som ikke blir forstått	Veiledning, både til elev, foreldre og ansatte Samtaler med miljøterapeut / kommunepsykolog	Rektor / kontaktlærer i samarbeid med miljøterapeut, helsesykepleier, psykolog, BUP	Sosial tilpasning, positivt selvbilde	Tidlig intervensering	Barn som strever med ulike atferdsvansker står i stor grad i fare for å bli ekskludert fra fellesskapet. Drop-out, manglende mestringsevne
Skadelige omsorgsformer Emosjonell utlignelighet Hendelser i familier Type: skilsmisse, død, brann, ulykke osv.	Veiledning, både til elev, foreldre og ansatte Samtaler med miljøterapeut / kommunepsykolog	Rektor / kontaktlærer i samarbeid med miljøterapeut, helsesykepleier, psykolog, BUP, prest	Sosial tilpasning, positivt selvbilde. God foreldreomsorg	Tidlig intervensering	Barn får det unødvendig vanskelig fordi lærerne deres ikke er informert om. Og kan da få det vanskelig

9.3 Tiltaksdel 13-18 år

Risikofaktor (hva skal tiltaket forebygge?)	Tiltak	Hvem gjennomfører tiltaket /ansvarlige	Beskyttelsesfaktor (hva er formålet?)	Tidsrom	Konsekvenser (om tiltaket ikke gjennomføres)
Levekårsutfordringer	Gratis kulturskole for utsatte grupper	Rektor / kulturleder	Sosial tilpasning og aldersadekvat fungering	Høst / vår	Barn faller utenfor aktiviteter andre er med på / utenforskap
Alvorlige former for psykiske lidelser	Kommunepsykolog / helse	Skoleledelse / helseledelse	Sosial tilpasning og aldersadekvat fungering	Kontinuerlig	Skjevutvikling / Fysiske og psykiske skader, utviklingsvansker.
Emosjonell utliggjengelighet / skadelige omsorgsformer/ levekårsutfordringer	Foreldreveiledning	Barnevernstjenesten / miljøterapeut / helse	Sosial tilpasning og aldersadekvat fungering	Kontinuerlig	Barn faller utenfor aktiviteter andre er med på / utenforskap
Levekårsutfordringer	Aktivitetstilbud i ferier	Frivillighetskoordinator / Midt-Troms Friluftsråd / lag og foreninger	Tilhørighet, oppleve fellesskap, mestringsopplevelser	I ferier	Utenforskap

9.3 Tiltaksdel 13-18 år

Risikofaktor (hva skal tiltaket forebygge?)	Tiltak	Hvem gjennomfører tiltaket / ansvarlige	Beskyttelsesfaktor (hva er formålet?)	Tidsrom	Konsekvenser (om tiltaket ikke gjennomføres)
Alvorlige krenkelser	Iverksettelse: Handlingsplan for vold i nære relasjoner	Rektor. Helsestasjon. Barnevern, Politi	God foreldreomsorg og god omsorgsutøvelse. Positivt selvbile	Strakstiltak	Fysiske og psykiske skader, utviklingsvansker
Alvorlige former for psykiske lidelser	Veiledning, både til elev, foreldre og ansatte	Rektor / barnevern / helsestasjon	Aldersadekvat fungering / god omsorgsutøvelse	Strakstiltak	Fysiske og psykiske skader, utviklingsvansker
Barn som lever med psykisk syke foresatte	Samtaler med miljøterapeut / kommunepsykolog /BUP Strakstiltak barnevern				
Barn som fortsatt lever under skadelige oppvekstvilkår	Meld til barnevern. Informere foresatte først. Meld til politi ved mistanke om vold eller overgrep. (Da skal IKKE foresatte informeres).	Den som er bekymret melder til rektor eller styrer.	Barn skal få gode oppvekstforhold.	Straks man ser at tiltak ikke virker,.	Samme som ovenfor med barn som lever med psykisk syke foresatte
Når systemet mangler fagfolk rundt sårbare barn. Skadelig psykososialt miljø i skole	Avvik må synliggjøres og meldes i kommunens internkontrollsystem.	Rektor / kommunalsjef	Aldersadekvat fungering på samtlige kompetanseområder.	Snarest	Sårbare barn får ikke den hjelpen de trenger. Utviklingsvansker
Levekårsutfordringer	Støttekontakter	Helse / kommunalsjef	Aldersadekvat fungering	Kontinuerlig	Fysiske og psykiske skader, utviklingsvansker
Levekårsutfordringer	Besøks hjem/avlastningsordninger	Helse / kommunalsjef	Aldersadekvat fungering	Kontinuerlig	Fysiske og psykiske skader, utviklingsvansker

9.3 Tiltaksdel 13-18 år

Risikofaktor (hva skal tiltaket forebygge?)	Tiltak	Hvem gjennomfører tiltaket / ansvarlige	Beskyttelsesfaktor (hva er formålet?)	Tidsrom	Konsekvenser (om tiltaket ikke gjennomføres)
Rusmisbruk	Rusbehandling	Spesialsykepleier, rus og psykiatri	Aldersadekvat fungering / sosial tilpasning	Straks	Skjevutvikling / utenforskap / rusproblemer
Levekårsutfordringer	Økonomi og gjeldsrådgivning	NAV	Sosial og økonomisk beskyttelse	Straks	Utenforskap, skadelige omsorgsformer